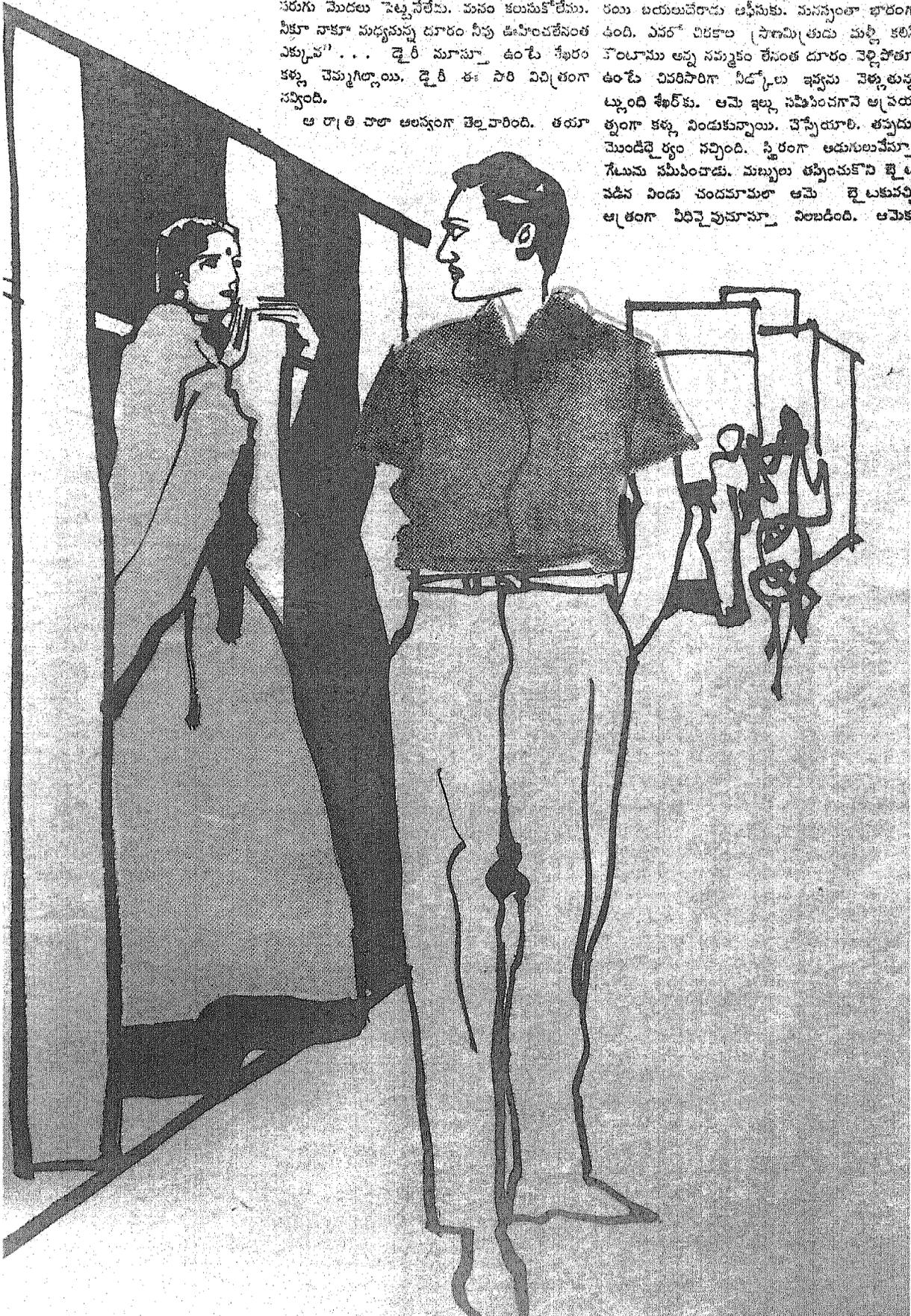

పరుగు మొదలు పెట్టినలేను. మనం కలుసుకోలేము. రయి బయలుదేరాడు అధీనుకు. మనస్థంతా భారంగా
 నీకూ నాకూ సుధ్యమవు దూరం నీవు ఉంటావనేసంత
 ఎక్కువ... డైరీ మూసుకు ఉంటే శోభనం
 కళ్ళు చెప్పుగిల్లాయి. డైరీ ఈ సారి వినితంగా
 సవ్యంది.

ఆ రాత్రి చాలా ఆలస్యంగా చెల్లవారింది. తయారా

ఉంది. ఎవరో చిరకాల సాక్షాత్తుడు మళ్ళీ కలిసి
 వంటాము అప్పు నమ్మకం లేసంత దూరం వెళ్ళిపోతూ
 ఉంటే చివరిసారిగా నీడోలు ఇవ్వమ వెళ్ళుతున్న
 ట్లుంది శోభనకు. ఆమె ఇల్లు సమీపించగానే అనయ
 త్వంగా కళ్ళు విందుకున్నాయి. వెప్పేయాలి. తప్పదు.
 మొండిచైర్యం వచ్చింది. స్థిరంగా అడుగులువేస్తూ
 గేటును సమీపించాడు. మబ్బులు తప్పించుకోని జైలు
 నడివ విండు చందమామలా ఆమె ధైటకువచ్చి
 ఆతంగా వీధివైపుమాస్తా విలబడింది. ఆమెకు

స్వప్నాన్ని నటకీయమైన శ్రీ వేదం లో
స్వప్నం అయ్యారూ అఖండ మేధావి అయిన
నెడవి. పరకూ చదువుకున్నాడు ప్రతి ఆలోచనా
ప్రదాన శీలం. పుస్తకాలను అలవడి,
దానిని పాఠ్యం చేసి, శ్రీ వేదం అయ్యారూ స్వప్నం
అయ్యారూ ఏ చదువరాలలో వాటిని నటకీయ
కంఠం చేసి శ్రీ వేదం వేంకటాచార్యుల వద్ద
అయిన సంది వారి అభిమాన శిష్యులలో ఒకడై
ఉన్నాడు.

శ్రీ వేదం అయ్యారూకి బాల్య
అనుభవం అట్టి సెలవులలో ఎవరూ కాకం
ప్రదించినా వెళ్లి చూసేవారు మదరాసు కాలేజీలో
చదువుచేసే రోజుల్లో ప్రసిద్ధి మైన పోర్ట్ లాండ్ లో
అయ్యారూకి తోచి ఆసనం పొందారు.

అయిన మూడవసారి చదువుచేసే రోజుల్లోనే

అయిన పాఠ్యం చేసి, శ్రీ వేదం అయ్యారూ
గారి వేదం మిన్న అయిన అయ్యారూ అయిన
నాటకంలో ఎవరికి బ్రహ్మ, ఏ పాఠం ధరించినా
వేదం లోని అంశం ధరించే ప్రా
ప్తి అయిన అయ్యారూ, కీర్తి, అయ్యారూ
జీవించి, అయ్యారూ, అయ్యారూ అయ్యారూ
అయ్యారూ, ప్రాంతం అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ

అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ
అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ
అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ
అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ
అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ
అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ
అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ
అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ అయ్యారూ

నటకాగ్రేనరుడు సరస్వతి రంగస్వామి అయ్యంగారు

'నాగానంద' నాటకంలో గౌరీపాత్రను ధరించి తన
ప్రతిభను వెల్లడించారు. అదే 'నాగానంద' నాటకంలో
నాయిక పాత్రను ధరించి, సుప్రసిద్ధ నటుడైన
కందాడై శ్రీనివాసగారిని మించి ప్రశంస లందు
కున్నారు. ఆ తరువాత 'ఉష' తో చిత్రలేఖ పాత్రను
ధరించి అంతకుపూర్వమున్న చిత్రలేఖ పాత్రధారు
అందరినీ అధిగమించి, నెల్లూరు ఆంధ్ర భాషాభిమాని
సమాజ సభ్యుడు, వారి నాటకాలలో కందాడై శ్రీనివాస
గారి ప్రక్క ప్రసిద్ధ నాయిక పాత్ర ధరించి అనతి
కాలంలో ప్రశస్తి నార్జించుకున్నారు.

'శకుంతల' నాటకంలో శ్రీనివాసన్ దుష్టంభపాత్ర
ధరిస్తే, రంగస్వామిగారు శకుంతల పాత్ర ధరించేవారు.
వ్యవ్రాజుపాత్రను శ్రీనివాసన్ ధరిస్తే, రాజీనాయకుడు
పాత్రను రంగస్వామిగారు ధరించేవారు.

ఒక నాటకంలో ఒకసారి ధరించిన పాత్రను మరొక
సారి ధరించక వివిధ పాత్రలను వర్తికల అవసరం
లేకుండా ప్రతిభావంతంగా పోషించేవారు. ప్రతాప
రుద్రయ్యంలో ఒకసారి నటిగాను, మరొకసారి
సూత్రధారుడుగాను నటించేవారు. అలాగే ప్రతాపరు
ద్రుడు, యుగంధరుడు, భూస్మాఖాన్, విద్యానాథుడు,
వడవచాడు, సిహాయి, పేరిగాడుగాను, ఒక సమయంలో
రాణిగాను, ముమ్మడమ్మగాను, 'అభిజ్ఞాన శాకుంత
ల'లో శకుంతలగాను, దుష్టంతుడుగాను, కణ్వుడు
గాను, 'ఉష'లో చిత్రలేఖ పాత్రను, అవసరాన్నిబట్టి

అని రు ద్దు డు గా ను, 'బొబ్బిలి యుద్ధం'
నాటకంలో మల్లన్నదేవిగాను, దానీ వెంకటలక్ష్మిగాను,
రంగారావు, పాపారావు పాత్రలను ఒకదాని కొకటి
సంబంధంలేని పోలికతో నిరుపమానంగా నటించేవారు.

అయన ఎన్ని పాత్రలు ధరించినా ఏనాడూ ఏ
నటుడినీ అనుకరించలేదు. తన తీరు తనదే ననిపించు
కున్నారు. ఏ పాత్రనైనా సునాయాసంగా అభిన
యించగల నటుడని ప్రేక్షకుల మన్ననలను సంపా
దించారు.

ప్రసిద్ధ నటుడైన శ్రీ బళ్లారి రాఘవాచార్యులుగారితో
కలిసి బెంగుళూరులో ఎన్నో నాటకాలాడారు. శ్రీ
రాఘవప్రకృత ఏ పాత్ర ధరించినా అయనమీద
ఉన్న ప్రేక్షకుల దృష్టిని ఇక్కడే తన ప్రకృతి అక
ర్షించుకోగలిగేవారు. ఇది అయన ప్రతిభకు విన్నం.

ఒకసారి ఎవరోజున 'మీరాబాయి' నాటకంలో
అక్కరు వలన మొహరి, మోసనకు పొందిన ధర్మశాల
కావలదాని వేషము ధరించి, నాయికా నాయక పాత్రల్ని,

మిక్కిలినేని రాధాకృష్ణమూర్తి

రాణించేది. ఆనాడు అనేకమంది నటులు అనేకమందిని
అనుకరిస్తూ వుండేవారుకాని, రంగస్వామిగారిని అనుక
రించే ధైర్యం ఎవరికీ ఉండేదికాదు అయన నటనా
వైదుష్యం అంతటి కిష్టమైనది. అనుకరణకీ అంద
నిది. ప్రతిభావంతమైన రంగస్వామిగారి ఉద్యమనా
వైదుష్యానికి శ్రీ వేదం వేంకటాచార్యుల స్తుతులుగారు
ముగ్ధులైనారు.

రంగస్వామిగారు ఏవిమా రంగంలో ప్రవేశించి
'దొవడి మానవంరకణం'లో రాఘవప్రకృతి శకునిగా
నటించారు. వై. వి. రావు నిర్మించిన మల్లి పెళ్లి
మొదలైన చిత్రాలలోనూ, కె. ఎన్. ప్రకాశరావు
నిర్మించిన 'మొదటిరాత్రి', 'దీక్ష' మొదలైన చిత్రాల
లోనూ వివిధ పాత్రలను ధరించారు.

ప్రతిభావంతుడైన ఈ నటుడు ఏనాడూ నాట్య
కళమీద జీవించలేదు. స్కూలుమాస్టరు ఉద్యోగం చేసి
సెన్సన్ పుచ్చుకున్నారు. పరభస్మభావం కలవారు.
అయన ధర్మోక్తులతో, చమత్కారాలతో, జీవితాను
భవాలతో మెల్లగా వర్ణగా మూటూడేవారు. పౌరాణిక,
చారిత్రక, సాంఘిక నాటకాలలో అన్ని పాత్రలనూ
ఆద్వితీయంగా పోషించారు. ఈ ఉత్తమ నటుని
గూడూరు సంస్కృతి సమేళనం, జయరాం స్మారక
కళాసమితి వారు సన్మానించారు.

ఈయన దాదాపు 70 సంవత్సరాలు జీవించి
1960 ఏప్రిల్ 24 న పరమమందించారు. ★

తన ఉనికిని తెలపడానికి కృష్ణులు దిగ్భాగా దగ్గుడు
శేఖర్. ఏవో స్వప్నకోకంలోనుండి బైటపడ్డట్లు ఆమె
ఓ నిమిషం శేఖర్ వైపు చూచి, కళ్ళు తిరిగిస్తూ ముఖం
మరొక వైపుకు తిప్పుకుంది. శేఖరానికి దుఃఖం వచ్చింది.
అప్పుడు తనదే తప్పు. ఈ మూడు రోజులూ మాటా
వలకూ లేకుండా, ఇలా అగస్త్యులుగా మాయమయి
పోతే, మరి కోపంధామా? తనమీద కోపం తెచ్చుకొనే
ఇంతటి అధికారం ఆమె కెవరిచ్చారు? ఆమెకోపం
చూస్తే ముప్పు పేసింది శేఖరానికి. ఎంతలో ఎంత
అధికారం సంపాదించింది తనమీద? ఎంత చనువు?
ఎలా బుజ్జగించను? ఏమని మాట్లాడించను?
చిద్దితోకిమాస్తూ నిలబడ్డ ఆమె తేలికా నరుగెళ్లి

గేలుదగ్గర నిలబడింది. మరుక్షణంలో నీలంరంగు
కవరు పోస్టు బంట్లోతు చేతుల్లోనుండి అందుకొని
చిన్నారి పెదాలకు అనిచుకుంది. తిరిగి కవరుమీది
అడ్రసు వైపు మెరిసి కళ్ళు తో చూసుకొంది. ఆ తరువాత
శేఖర్ కళ్ళు ఉత్తరంమీద వాలాయి. "శ్రీమతి రాధా
మరుగిదో" అన్న సేరు స్పష్టంగా కనిపించింది. ఒక
మారు అతని వైపు ఓ రాయో, రప్పీ చూచినట్లు
చూచి ఇంట్లోకి పరుగుతీసిందామె. భ్రమతో తప్పుకు
పోయిన శేఖరం కళ్ళు ఆమె పైటలో మెరుస్తూన్న
మంగళసూత్రాలు తెరిచాయి. అప్పుడు జ్ఞానకంపచ్చింది
శేఖర్ కు రోజూ తన అసీనుకు వెళ్లేటప్పుడు, వచ్చే
టప్పుడు అదే సమయానికి ఆ పోస్టు బంట్లోతు తన

వెనకో, ముందో కనిపించేవారిని. 'నును సిగ్గు దొంతర
లను చిల్చుకొని వెలివడే ఆమె మధుర మందహాసాలు
ఆ ఉత్తరం ప్రాసిన ఆమె భర్తకే అంకితం' — అను
కొన్నాడు శేఖర్. తన భ్రమకు తగని సిగ్గు నివించింది.
అసీనుకున్నా వెళ్ళక, గదికి తిరిగి వచ్చిన
శేఖరం, బట్టలయినా చూర్చకుండా దైర్ఘి
ముక్తయిగా చించి, నివ్వంటిండాడు. కాలుతూ ఉన్న
కొగతాలవైపు చూస్తూ ఉంటే ఒంటరిగా శ్మశానంలో
నిలబడినట్లు నివించింది శేఖరానికి. గది తాళంచేసి, బైటకు
వచ్చాడు. కొర్లు, పైకెళ్ళు, బండల్లు, జన ప్రవాహం...
తృప్తిగా నవ్వుకుంటూ ముందుకు కదిలాడు. మన
స్వంతా తేలిగా, చాలుగా ఉంది. ★